

zem je dokipel do vrhunca. Njih veličanstvo samo pozdravlja ruskega cara in si šteje v čast, da je med vitezi ruskega reda. Ako pa Slovenec na Koroškem Rusom napije, in si v čast šteje, da so Rusje njegovi bratje, kaznuje se s tridnevnim zaporom. Na drugi strani preži nam nasproti pošast najhujše letargije. Naše ljudstvo se ne meni niti za trud svojih prijateljev. Kakor drugod, je tudi tukaj mnogo gnjilega. Nahajajo se slovenske občine, ktere v svoji zaslepljenosti same orožje izročujejo sovražnikom. Še meščani bolj cenijo veljavo slov. jezika; tako na primer se je v šolskem svetovalstvu velikovske srenje sklenilo priporočati vpeljavo slovenščine v šolo. Šk—a srenja pa sanja, da je na Koroškem le nemški deželni jezik. Ljudje, ki za silo ne ktere nemške besede lomijo, so kričali "dajč is muas sajn." Še celo nad slovenskimi napisi na cestnih kazalih se spodtika modrost marsikterege srenjskega očeta. Bistriška srenja, v kateri je znani rodoljub g. Juri Kravt župan, je edina na Koroškem, ki v domačem jeziku uraduje, in se pri sleherni priliki poteguje za pravico slov. naroda. Druge občine le životarijo. Uraduje se le v nemščini, ktere niti župan niti odbornik ne razumejo. S tem si ljudstvo samo nož brusi, in ako se tej pokvarjenosti ne stavi močen jez, bo tudi spodnji del Koroške se potučil. Zatorej narodnjaki na noge! Vračajte zapeljano ljudstvo na pravo pot in kažite na žalostni sad potujčenega naroda. Izgledi so blizo. Le poglejmo ponemčeni del Koroške, kjer strašno narašča število beračev, potepuhov, idijotov in kretencev.

Društvo „Trdnjava“ bo pomagalo oni jez staviti. Dasi to društvo prav za prav še ni začelo svoje delovanje, vendar protivnike zelo v oči kolje. Na vseh straneh se skuša spodkopavati. Dolžnost vsacega domoljuba je, da se nasprotnim agitacijam ustavlja, in to društvo podpira.

Iz Dunaja, 21. dec. [Izv. dop.] (Novi isterski šolski nadzornik.) Po načelih, po katerih je ministerstvo po drugih deželah ravnalo, novi šolski nadzornik, ki je kot Nemeč po nekdanjih beneških gimnazijah „der, die, das“ sklanjati učil, nima potrebnih sposobnosti za nadzorovanje gimnazij. O nižji realki v Pulji ne omenim besedice.

Jako važno pa je vprašanje o sposobnosti novega nadzornika za ljudske šole. Dela tukaj pričajo. Ali se je mladi g. dr. nadzornik z osnovo in ravnavo malih šol pečal? Ne. — Ali je mladi g. nadzornik važna vprašanja o malih šolah morebiti teoretično razpravjal v posebnih knjižurah, po mesečnikih ali v vsakdanjih novinah? Nikakor ne. — Ali se je mladi g. nadzornik po učiteljskih zborih razgovarjal z učitelji o stanju, o napredku in zboljšanju malih šol? Kratko in malo ne. — Za Boga! na kaj pa se je ministerstvo oziralo, da je v Istro poslalo moža za nadzornika malih šol, ki svoje dotične zmožnosti ni niti z najmanjšim delom spričal? Kako si bo pridobil neobhodno potrebno osebno spoštovanje posameznih učiteljev, ker le na jedno zaslugu za male šole pokazati ne more? Kako bo preiskaval male učilnice, kako odpravljal napake tega ali onega učitelja? Nemogoče mu bo voditi tako važne deželne učiteljske zборе. Nemogoče mu bo poduk zboljševati, in zljajševati, ker sam dotičnih naprav po avstrijskih in neavstrijskih učilnicah ne pozna n. pr. Živnovo orodje za poduk v številjenji ali enako Břežinovo v Kolinu rusko, Pestalloevo, Krämerjevo, ali Dengel-nove računske tabele in kar je še drugih takih priprav za prvi poduk v računstvu, risanju in čitanju (Born, Madreiter, Dr. Hallardt — iznajdnik stigmografične metode).

Ker novi nadzornik še ni nikjer pokazal niti svoje teoretične niti djanske zmožnosti za nadzorovanje malih šol, ga je morebiti ministerstvu priporočila kaka posebna administrativna sposobnost. Novi nadzornik bo namreč tudi gospodarski zastopnik isterskih šol. Zali Bože, da še nikjer ni pokazal teh važnih zmožnosti za gospodarstvo deželnega šolstva! Pravažne zmožnosti za isterskega nadzornika; kajti po Istri bo treba še mnogo mnogo šol ustanoviti pa tudi gmotno stanje že ustanovljenih jako zboljšati — tudi jeden izmed mnogobrojnih pogojev, da Istersko šolstvo z večim vspehom med ljudstvom dela. Zato bo pa treba premnogo denarjev, raznovrstne podpore. Ko bi bil na čelu deželnega šolstva krepki Klaič, bi znal s svojo eneržijo poiskati in deloma priloževati potrebne pomočke. Nikakor pa v tem oziru ne stavimo dosti vere v E. Gnada, ne le zato, ker svojega administrativnega talenta še ni nikjer pokazal, ampak bojimo se posebno, da mož ne bo imel nikakoršne eneržije, nikakoršne kreposti. Ljudje, ki se le z vklanjanjem kviško pomagajo, so navadno polovičarji, oni bi vsem radi služili, še tako zlo nasprotnim zahtevam radi zadostevali: oni so le mutasto orodje v rokah samovoljnih viših uradov. Česar se ima slovanska Istra od takega administratorja nadejati, bi bilo odveč tu natanko razkazovati. Pokažem naj le na samovlastno ponemčevalno ministerstvo, ki pri slednjem

priliki Slovahe zatira, na istersko vladno in nevladno birokracijo, ki je deloma nemška, deloma laška v ozki zvezi z italijansko stransko, da bi njim nerazumljivi slovanski narod pred ko pred ugonobila, in slednjič na razuzdano strast italijanske stranke. — Tak je novi isterski šolski nadzornik, še celo dosti slabši, ker le jedne slovensko-hrvaške besede ne razume. Pa bližnja prihodnost bo pokazala, ali bo kot človek toliko pravičen, da ne bo pripustil v šolah Slovanov italijančiti.

Iz Prage, 23. dec. [Izv. dop.] Kako vlada skuša utrditi svojo moč z bajoneti in Wenclovskimi, videli smo že stokrat. Ali redkejša je druga vladna pot, ktere je razvidna iz sledečega slučaja. — Nedavno je poslalo c. k. namestništvo v Pragi odboru delavskega društva „Oul“ 2000 glđ. v ta namen, da bi se podpirali z njimi revnejši delavci, ali bolje zato, da bi ti krajcarji pridobili vladi delavsko stranko. G. baron Koller pa je delal račun zopet enkrat brez krčmarja. Očividno je, da je mislil na kpnsekvence, ki bi sledile iz njegovega čina, namreč da se mu pride odbor „Oula“ zahvaliti, da bojo delavci zaradi tega vlado čestili i. t. d., z eno besedo, hotel je s tem baron Koller, če ne društva pritveziti na sé ter na vlado, vsaj med svet spraviti novico, da so česki delavci vladi udani ter da jo spoštujejo. Ali baron Koller si je lanske delavske tabore jako slabo zapazil, če ravno jih je opazoval z Argusovimi očmi. Ko bi se bil nanje spominal, bi bil gotovo vedel, da je česki delavec preveč moder in preveč ponosen, nego da bi prejemal od zdajšne vlade kakoršno koli podporo. In res čujemo, da hoče poslati omenjeni odbor one novce na dotično mesto nazaj, ker mu pré niso znani pogoji, po katerih se imajo razdeliti. Lastna podpora je načelo „Oula“, in je že kakošna podpora tuja, naj si bo dobromiselna, in ne od zdajšne vlade, — od ktere česki narod niti slišati, še manje pa podpiran biti hoče. —

Brez vsega hruma in šuma je prešel tudi v Pragi letošnji 21. december, rojstni dan hirajoče decembrovke. Sicer so skušali naši „kazinišči“ napraviti veliko slavnost ali, o bože, kje vzeti toliko simpatije, da bi bila slavnost velika. Majhno pak imajo v kazini vsakidan, če je tudi tam le en sam „verfassungsfreund“. Skušali so tedaj na drug način napraviti tej reči vsaj nekoliko govorce. Vendar se mi pa čudno zdi, da ti nemški praški politikarji niso istih misel neke ljubljanske stranke in necega ljubljanskega lista, kajti posluževali so se k tej slavnosti nemških študentov, recte buršev, ki so sicer res napravili nekoliko šundra, slavnost pa je bila tako beraška in neveljavna, da jo prav radi privoščimo svojim političnim nasprotnikom. Tu se je enkrat prav vidno pokazalo, da sedanja sistema svojih prijateljev še pri pojedinah ne more zbirati.

Razne stvari.

* (Vranska národna čitalnica) ima svoj občni zbor v nedeljo 9. januarja 1870 ob 5. uri na večer. Program: Govor. — Sporočilo tajnikovo. — Račun za prvo čitalnično leto. — Volitev predsednika in odbornikov. — Nasveti posameznih udov. — Petje. — Deklamacija — in potem ples. — Vsi čestiti udje so vljudno povabljeni, da se gotovo vdeležijo pri občnem zboru. —

* (Časnikarstvo na Ogerskem). Leta 1869 je na Ogerskem izhajalo časopisov: magjarskih 173, nemških 101, slovaških 15, hrvaških 14, srbskih 17, rumunskih 14, rusinski 3, českih, italijanskih, židovskih in latin-skih po eden.

Dr. Mihael Lederer

naznanja, da je odprl svojo **odvetniško pisarnico**

v Konjicah.

(1)

(3) **Najlepšo izbirko daril za praznike**
brez vprašanja ponuja
Thiel-ova najprva in največa prodajalnica
biserov, zlatnine, srebernine in kineškega srebra.

Nova in času primerno opravljena
prodajalnica v gosposkih ulicah, v Payerjevi hiši
v Mariboru.